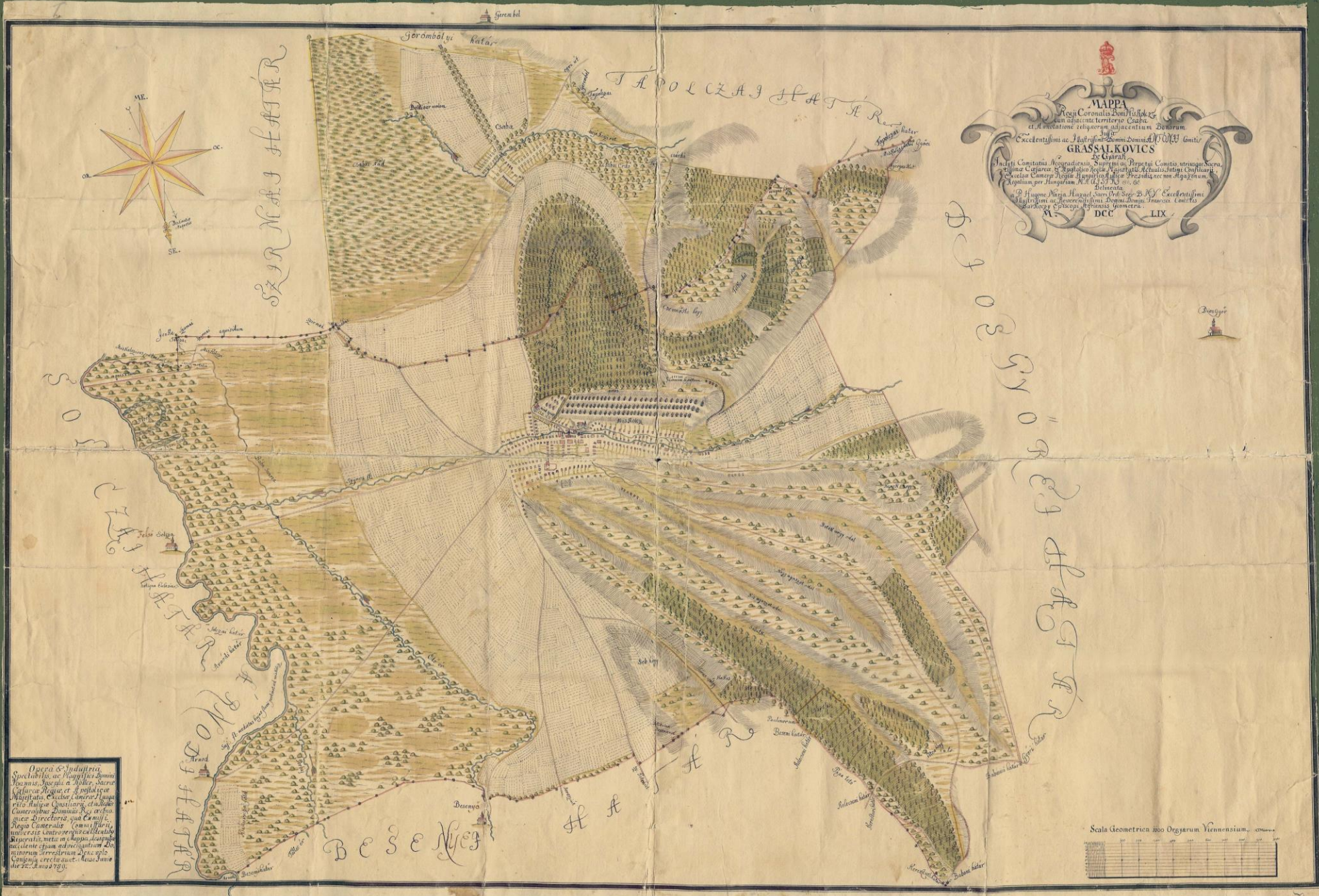

Miskolc régi térképeken

**Utcák, utcanevek változásai a Jókai városrész környékén
a 18. századtól napjainkig**

**Dr. Tóth Arnold
etnográfus, Herman Ottó Múzeum**

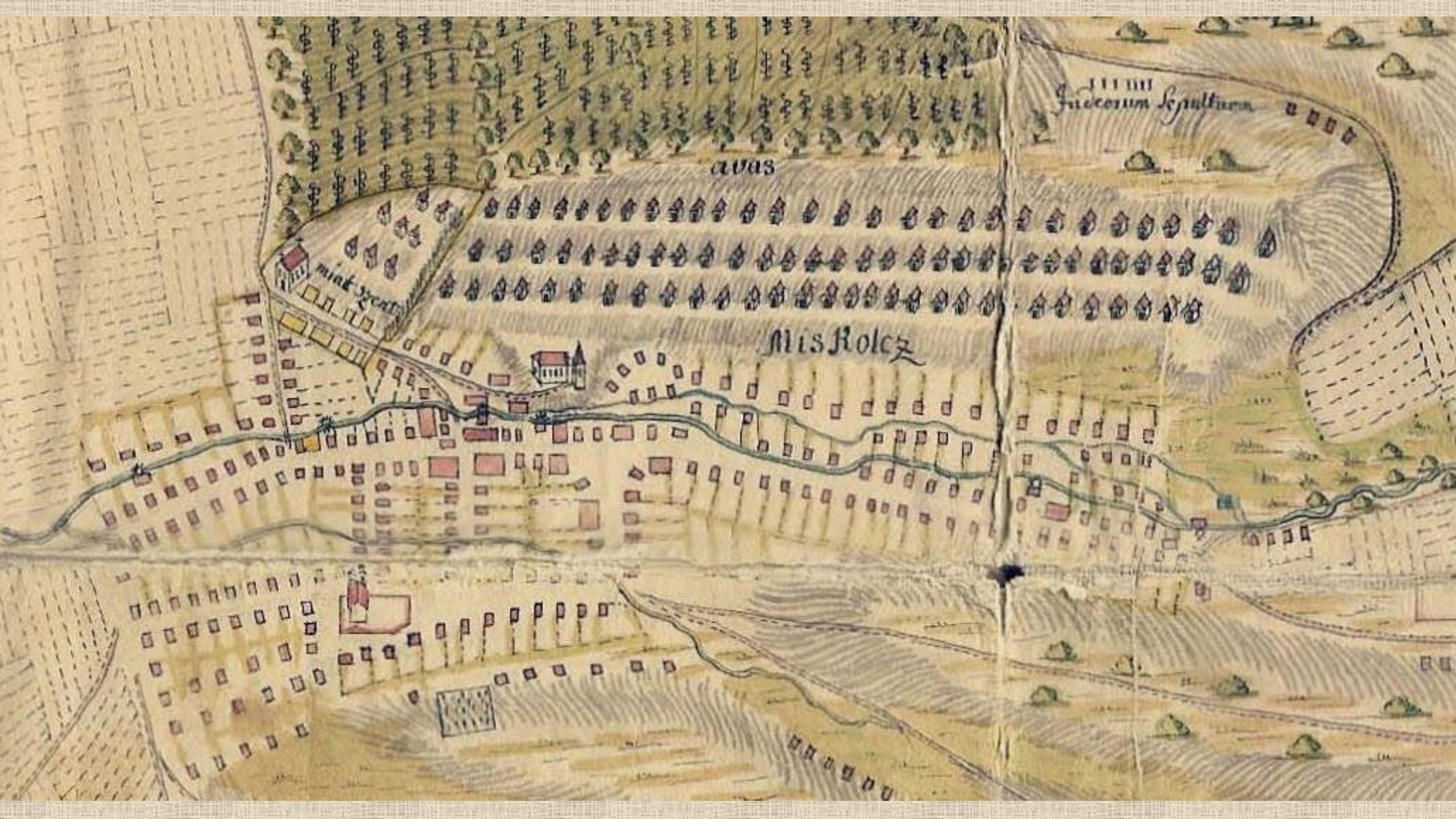
Miskolc első ismert térképe.
 Kéziratos térkép,
 rajzolta P. Hugo
 Maria Hazäel, 1759.

„Grassalkovics-
 térkép”

Opera & Industria
 Spectabilis ac Illustris Domini
 Joannis Jozefi de Hódmezőváros
 Kálmán Ágostin, et A posthabe
 Maffei, Excelsi Comitis Hunga
 riae, Illustri Quisquam et Illustri
 Cisterciensis Domini, et archie
 pisco Directoris, quae Camille
 Regis Comitis (Comiti) Illustri
 uni ceteris honoribus ex illud
 Separatis, nunc in Regni ac
 ad hunc usque ad hunc usque
 munitur, in Regni ac ad hunc usque
 Comitis, erecta auct. - Nova Jura
 die 22. Junii 1759.

Miskolc városa a Grassalkovics-térképen, 1759.

AVAS

miak

Mis Kolecz

Successum Sepultura

Theil des Borschoder, Abauivarer und Sempliner Comitats.

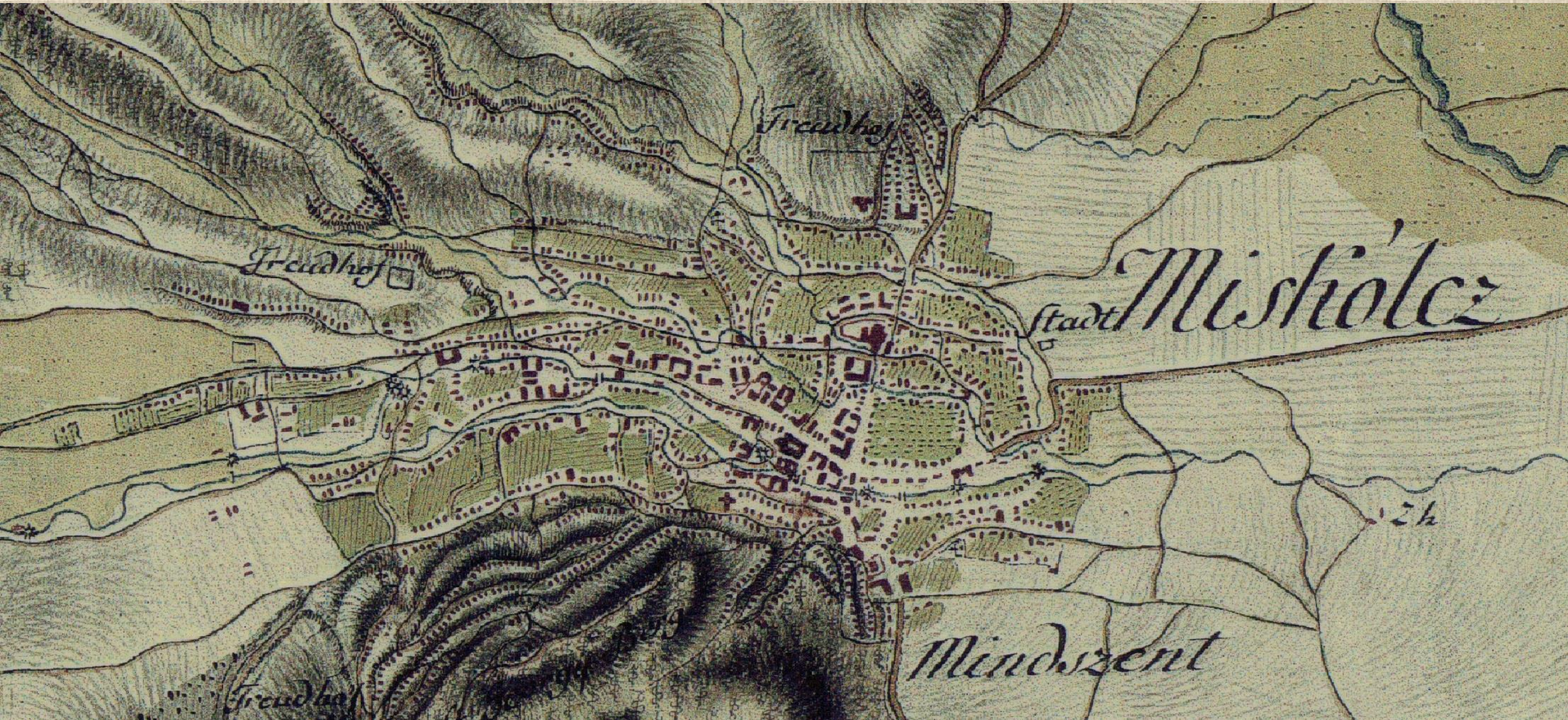
Manus. Abt. von einer Inventionen halten. Maßstab des 3000 Schritt.

Designation
Namen
Oder
Ortschaften

Namen Oder Ortschaften	Ortsort
Miskolc	
Óz	
Ózdi	
Sárospatak	
Wababánya	
Léti	
Kirma	
Ónod	

Miskolc szelvénye az első katonai felmérés térképén, 1763-1787.

*Mappa
 Situationis Miskolcziensis
 Juxta ordinem Tabella, et Libri
 Fundalis Numerisata.
 Explicatio*

*Loca Albo Colore notata vi Contractus ad Nobiles pertinent,
 qua autem Flavio Colore distinguuntur, interitus Liberales habent.*
 1773 Jun 26

**Kéziratos
 határtérkép, 1773.
 Andreas Kneidinger**

**Andreas Kneidinger
határtérképének részlete, 1773.**

MAPPA
Regio Coronalis Oppidi
MISKOLTZ

Hollui Borod Ingrem
 in qua
 Placa Capitalis per Dominium lapidibus capone nuda
 Flavio Colore designata a parente, marginis vero ex atroque par
 te aeneo onyxiae latae rubro Colore distincta. Colonos expositione manent

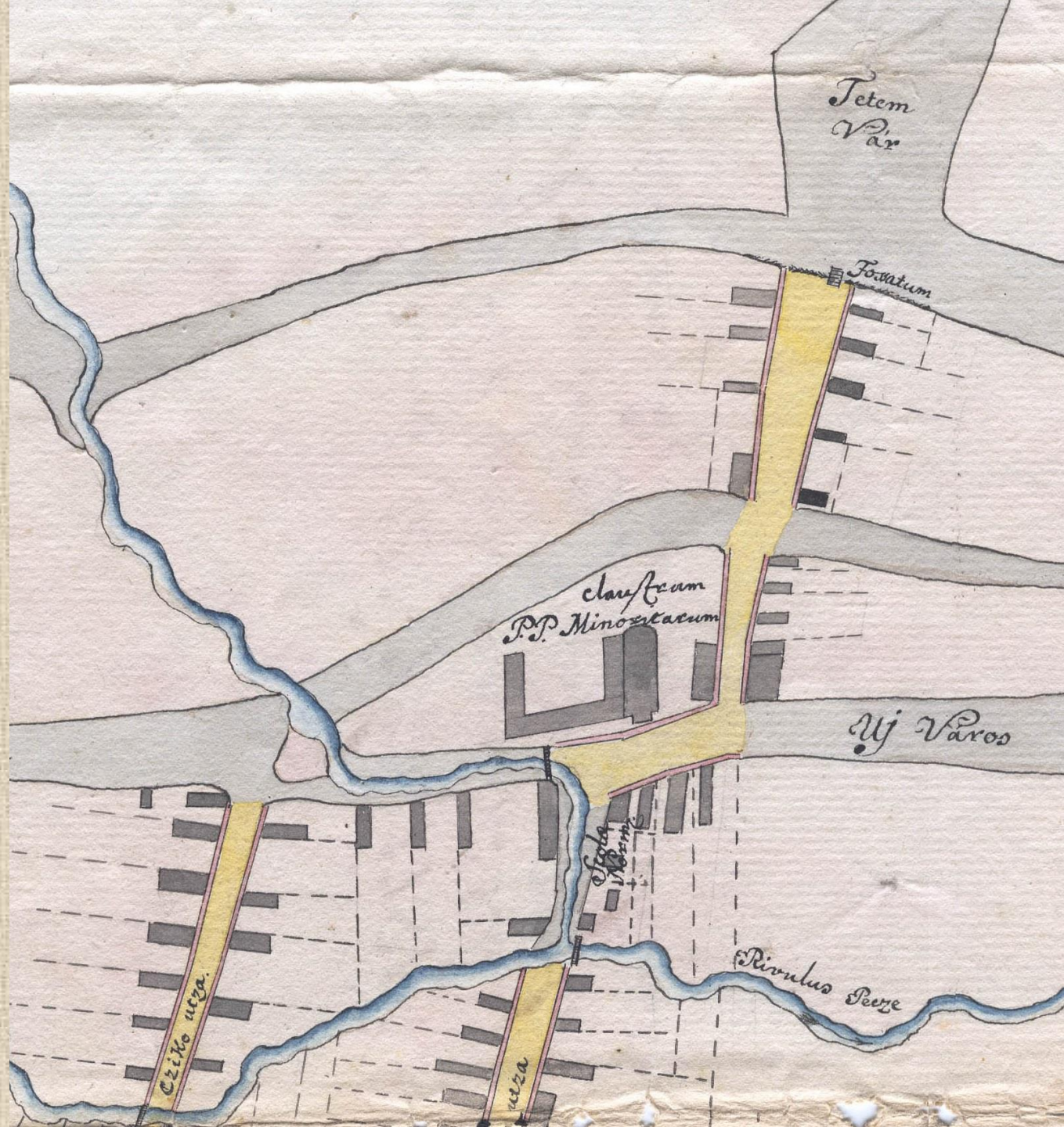
*Opera Francisci Reindl Hollui
 Borodincio Jurati Geometrici
 Anni 1781,*

A

Scala 2000 Orgiarum VR. Romanorum

**Franciscus Reindl
 belterületi
 rendezési terve,
 1781.**

Franciscus Reindl rendezési tervének részlete, 1781.

Mappa Territorii Miskolciensis. Cujus Circumscriptio
Capit. d. r. 24506. Sen. Horaz. 123. Statutis Imperatoris
Consistit ex c. 2. 1450855. Jurgens. antea admodum
ad Singulum eorum uno oppido quatuor Continet 1828.

**Andreas Kneidinger
kéziratós
határtérképe,
18. század vége**

Prædium Tapolca

P. Csermóké

Territorium Cabaiense

Territorium Szirmaiense

E. Jenke

Kneidinger térképének részlete.

**A mai utcahálózat alapjai
a 18. században már megvoltak,
a legfőbb utak nyomvonala nem változott.**

MAPPA
REGIO CORONALIS
COMITATU BORSOD
INGRENTI
OPPIDI MISKOLTZ
INTRAVILLANUM
INDIVIDUALITER EXIBENS
de Anno 1817.

Disignatus per Christoph. B. de
Comitat. Borsod.

Domby István
1817.

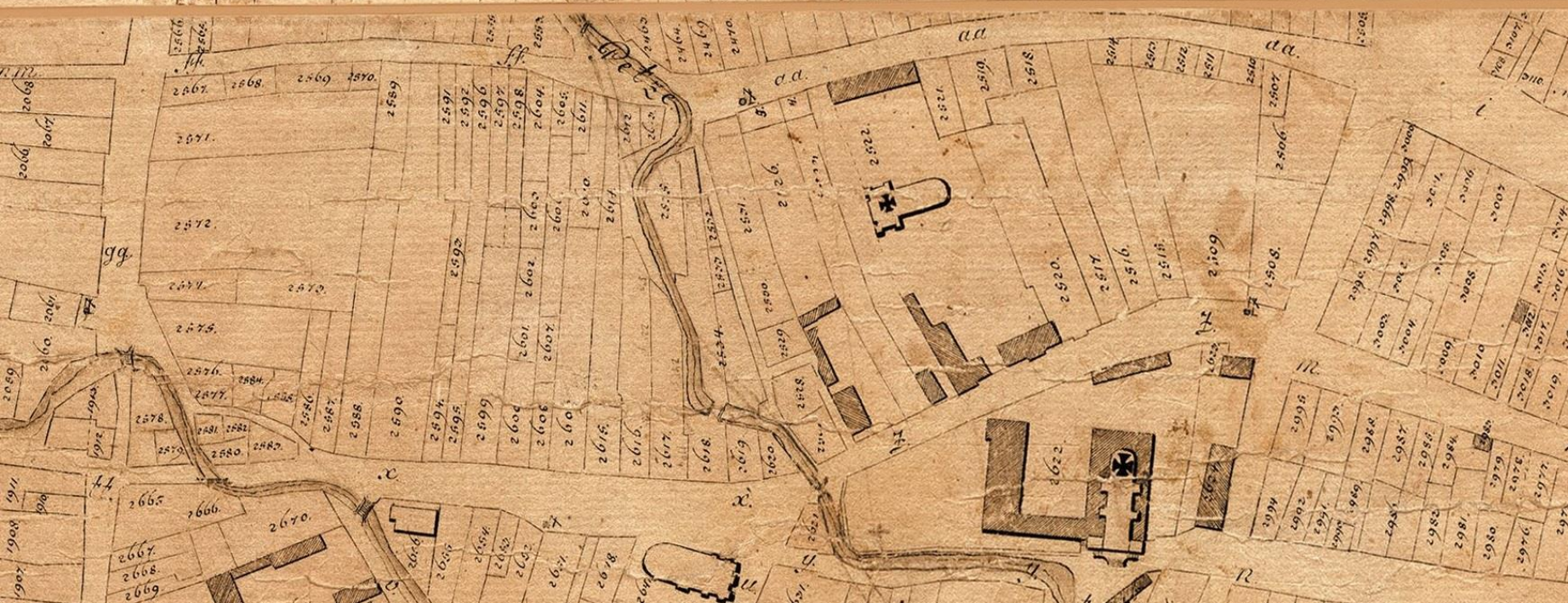
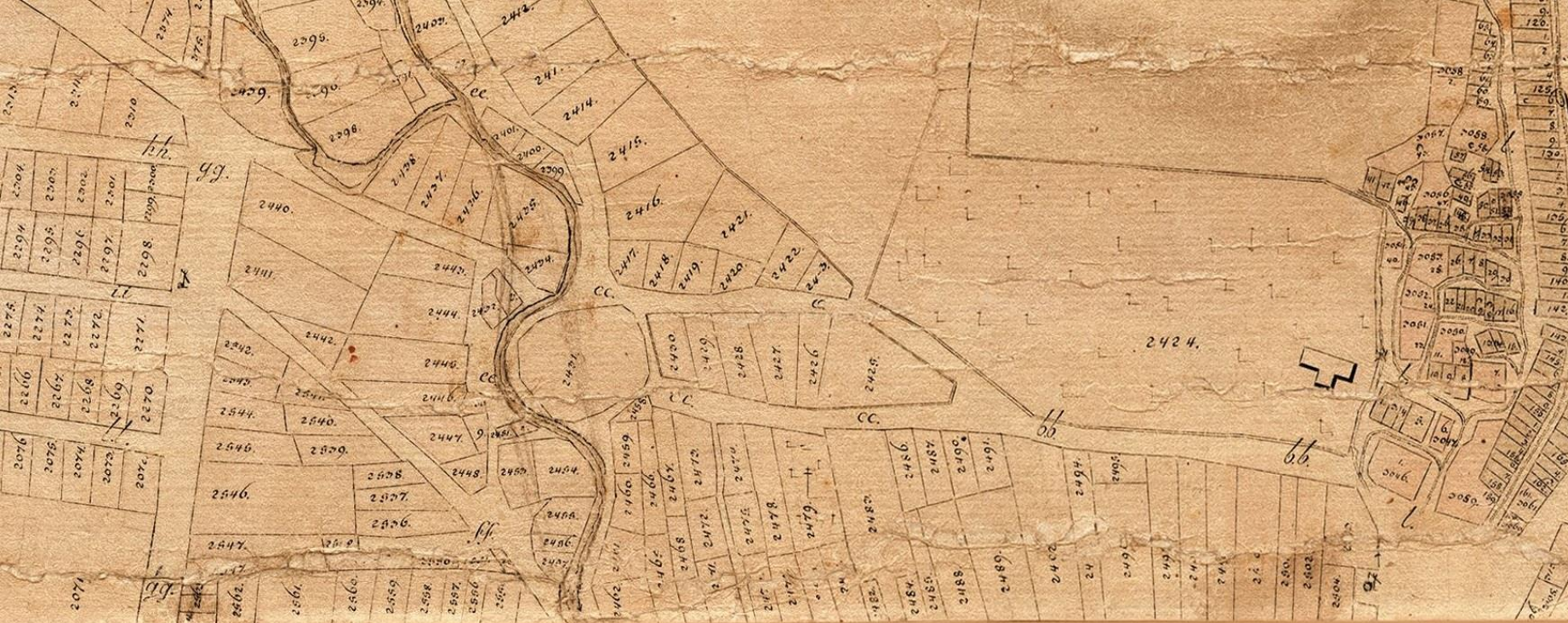
Explanaio Literaria
Plateas designantium.

Cobor Ingo	1000	Felsővárosi Utca	1000	Harcsa Utca	1000
...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...

Aedificia Publicae usus

...	...
...	...
...	...

A Dombó-terkép részlete,
1817.

Explicatio Literarum Plateas designantium.

a. Csabai Kapu.	aa. Fazekas Útsza.	aaa. Toromallya.
b. Gordon.	bb. Temető allye.	bbb. Jézus. Kútjánál.
c. Kenő Útsza.	cc. Nyakvágó.	ccc. Patkán Sor.
d. Mindszenti Útsza.	dd. Forrás Völgy.	ddd. Gyöngy-virág.
e. Szirma Útsza.	ee. Petze menti Nyakvágó.	eee. Mezőes allye.
f. Belegrad.	ff. Fabian Útsza.	fff. Tonka közü.
g. F. Soltzai Kapu.	gg. Major Útsza.	ggg. Szinva mellijeke.
h. Búza Vásár Piatz.	hh. Felső } Szent-György.	hhh. Viz-közi Útsza.
i. Nagy Szeles.	ii. Alsó }	iii. Varga-szög.
k. Szent. Péteri Kapu.	kk. Kis Szeles.	kkk. Serház allye.
l. Tetemvár.	ll. Bagaméri Sor.	lll. Malom-szög. felvögbe.
m. Posta Útsza.	mm. Major. Kert. Útsza.	mmm. Két-viz-közi.
n. Új. Város.	nn. Szepesi Sor.	nnn. Fűzes.
o. Búza-vásári-közök.	oo. Tót Útsza.	ooo. Tíz-ház-sora.
p. Veres-híd-petze.	pp. Nagy-leány-temető.	ppp. Pipi-s-domb-allye.
q. Veres-híd Útsza.	qq. Új-templom Útsza.	qqq. Kutya-szorító.
r. Alsó-piatz.	rr. Köporos.	rrr. Régi-akoly.
s. Derekpiaz.	ss. Kis-hunyad.	sss. Akoly Útsza.
t. N. Boldog Asszony.	tt. Mézsár Útsza.	ttt. Salyetrom Útsza.
u. Tzika Útsza.	uu. Nagy-hunyad.	uuu. Király-malma.
v. Kaszárnya-petze menti.	vv. Vágó-malom.	vvv. Tizenhárom-város.
x. Kádás Útsza.	xx. Ispitály Útsza.	xxx. Új-iskola Útsza.
y. Klastrom Útsza.	yy. Mety-völgy.	yyy. Felvögési-kertek.
z. Klastrom-hata-mege.	zz. Pap-szer.	zzz. Svab-sor.

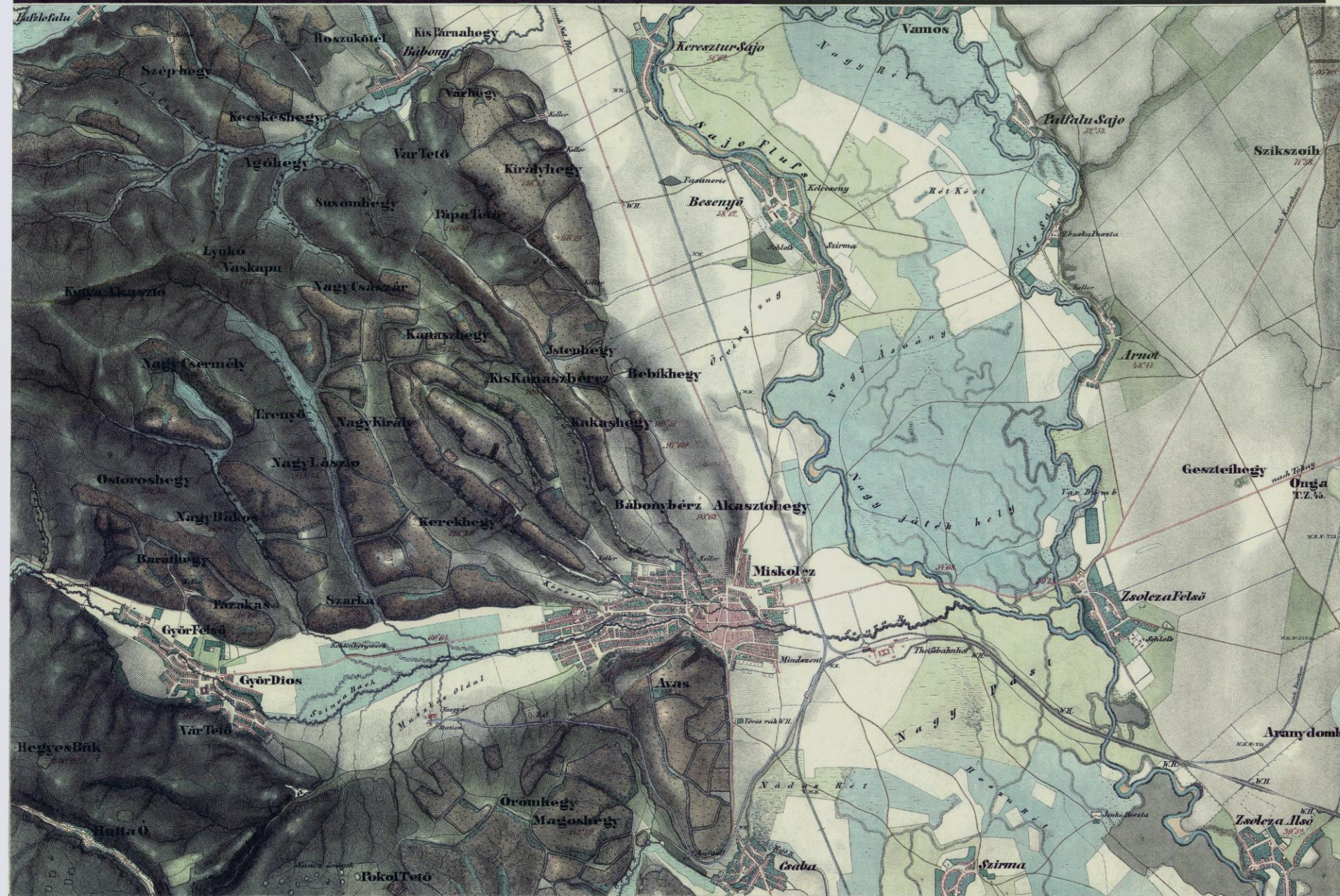
aa. Fazekas Útsza.
bb. Temető allye.
cc. Nyakvágó.
dd. Forrás Völgy
ee. Petze menti Nyakvágó
ff. Fabian Útsza.
gg. Major Útsza.

A kéziratos Dombó-térkép utcanévjegyzéke, 1817.

Section N° 44. Colonne N° XXXIX.

Masstab von einer halben österreichischen Meile zu 2000 Klafter

1000 Klafter = 1 Meile

Ortschaften	Designation		
	Einwohner	Fläche in Morgen	Flächeninhalt in Morgen
Vámos mit Schloss	244	14	244
Arnot	144	14	144
Babony	144	14	144
Besenyő	144	14	144
Csaba	144	14	144
Győr	144	14	144
Miskolc	144	14	144
Zsolca Felső	144	14	144
Lászlófalva	144	14	144
Summa	224	14	224

Unter der Direction des
 Hauptmann Josef Wanka von Lenzenheim
 des Militär-Infanterie-Regiments
 im Jahre 1858
 aufgenommen und ausgezeichnet durch

Oberlieutenant
 Carl Mátó
 des 24. Linien-Infanterie-Regiments.
 Korporal des 24. Linien-Infanterie-Regiments
 Johann Wolfmayer
 des 21. Linien-Infanterie-Regiments.

A második katonai felmérés szelvénye, 1858.

Bábonyerz Akasztóhegy

95°63'

Miskolcz

64°55'

54°68'

Keller

Keller

Köporos

Szenna B.

Theißbahnhof

Mindszent

W.H.

Avas

77°54'

Vörös rak W.H.

A második katonai felmérés részlete, 1860-as évek.

Az utcaszerkezet itt sokkal rendezettebbnek látszik, szinte azonos a 20. századi térképeken láthatóval.

5

Strzélany János,
1881.

Teljesen rajzolta: Strzélany János m. kir. sz. áll. honvéd főhadnagy.

Után: [illegible]

Ara 40 kr. nyom. Ferenczi B. könyvnyomdája Miskolczon.

Strzélany János térképének részlete, 1881.

DISKOLCZ
 VÁROS TÉRKÉPE
 a legújabb adatok nyomán szerkesztette
 1885.
 Adler Károly városi mérnök.

1. Mórorka templom
2. Szentpéteri új templom
3. Kőcsy templom
4. Evangélikus templom
5. Károly templom
6. Anatól új templom
7. Miklósvári templom
8. Teréz kir. templom
9. Dicső templom
10. Károly templom
11. K. evangélikus templom
12. K. evangélikus templom
13. K. evangélikus templom
14. Fűzfák
15. Barand. Miklósvári hídtemplom
16. Miklósvári hídtemplom
17. Székelyek a 3. részben
18. Híd templom
19. Kőcsy
20. Székelyek a 3. részben
21. Székelyek a 3. részben
22. Kőcsy
23. Híd templom
24. Híd templom
25. Híd templom
26. Híd templom
27. Híd templom
28. Híd templom
29. Híd templom
30. Híd templom
31. Híd templom
32. Híd templom
33. Híd templom
34. Híd templom
35. Híd templom

Adler Károly, 1885.

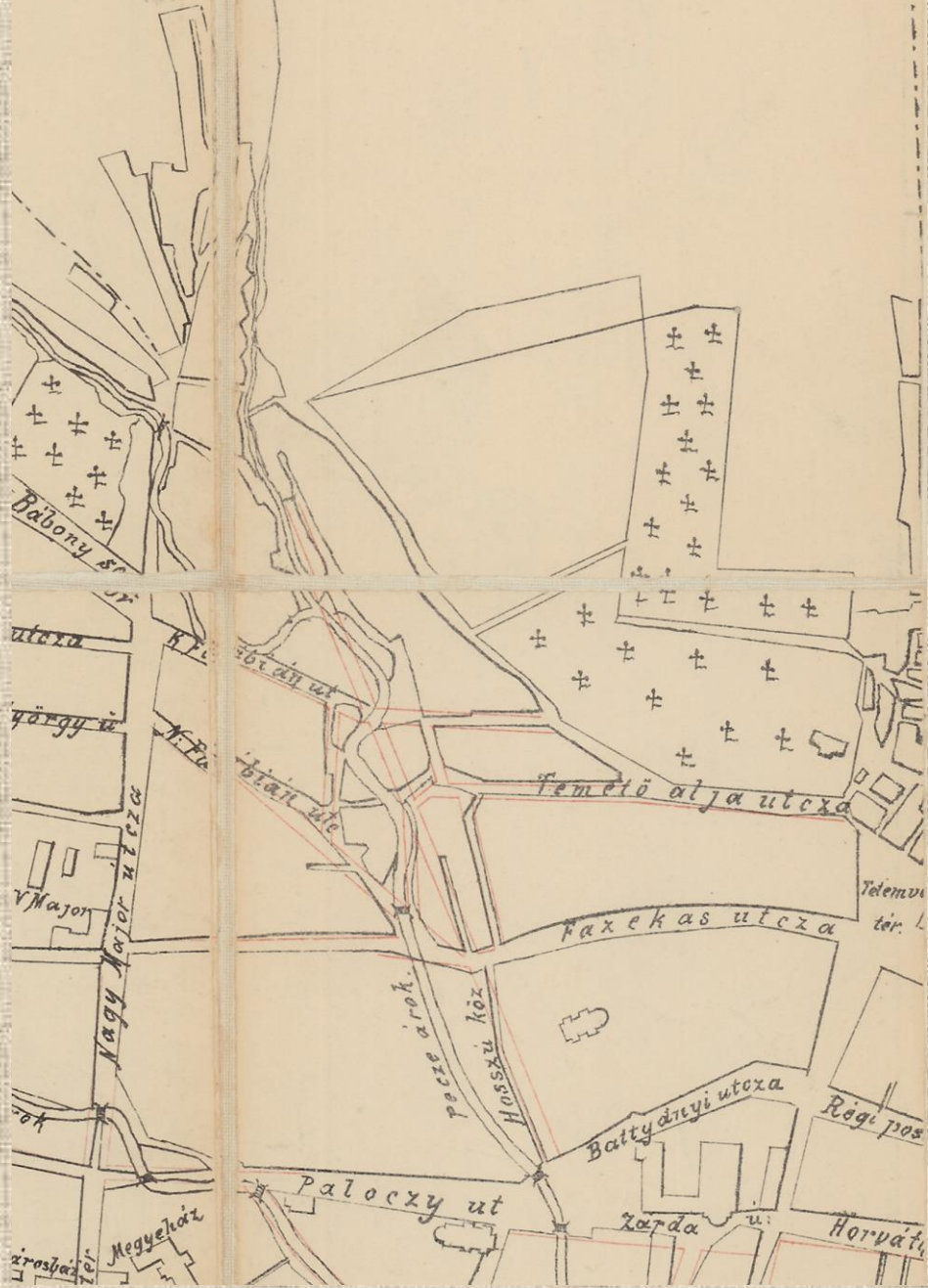

Adler Károly térképének részlete, 1885.

Királyi kataszteri térkép szelvénye,
1892 – 1894.

Akasztófabérez.

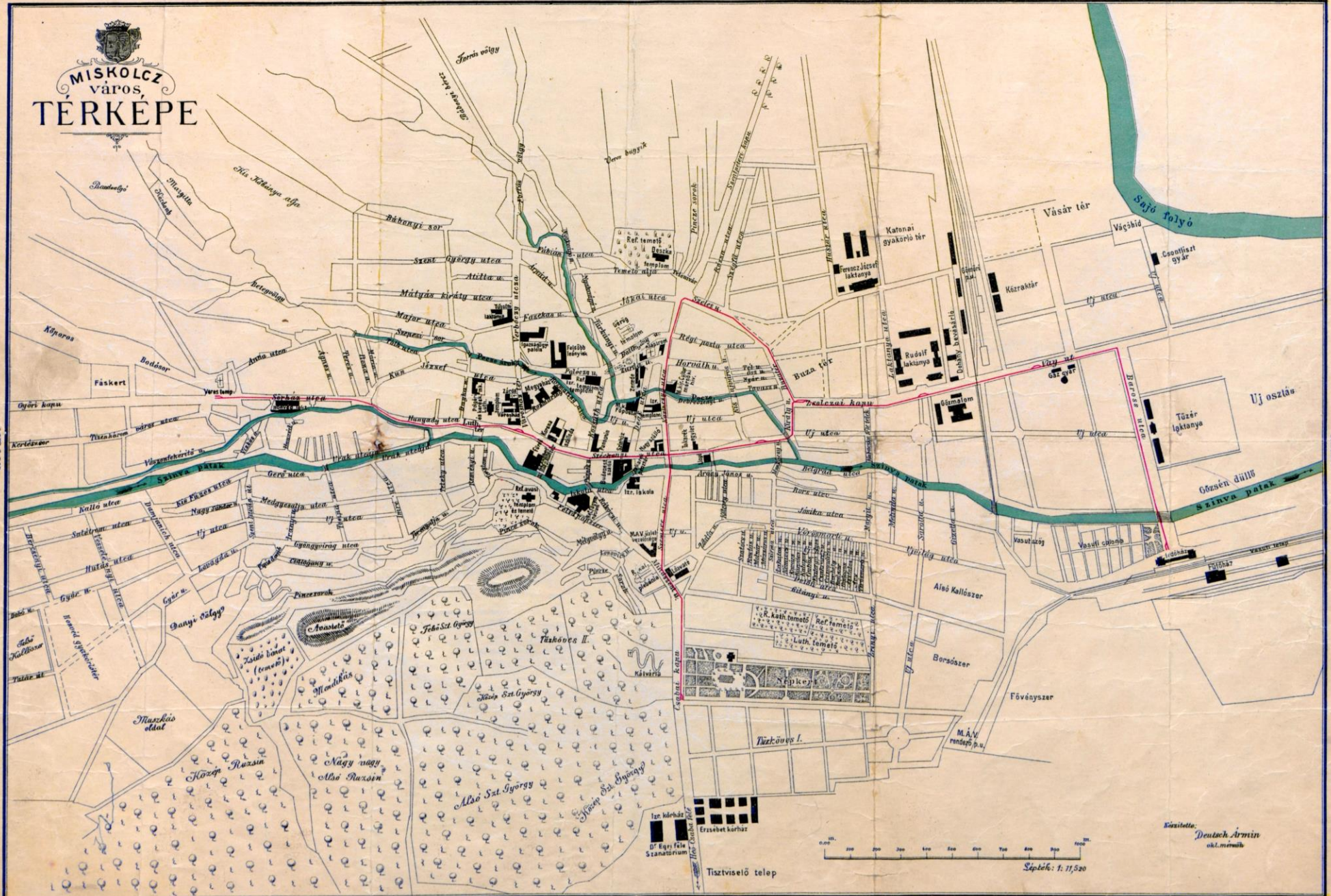

**Miskolc szabályozási térképének részlete,
1895.**

**A rendezési terv alapján készítette
Adler Károly.**

MISKOLCZ város TÉRKÉPE

Deutsch Ármin,
1900 körül

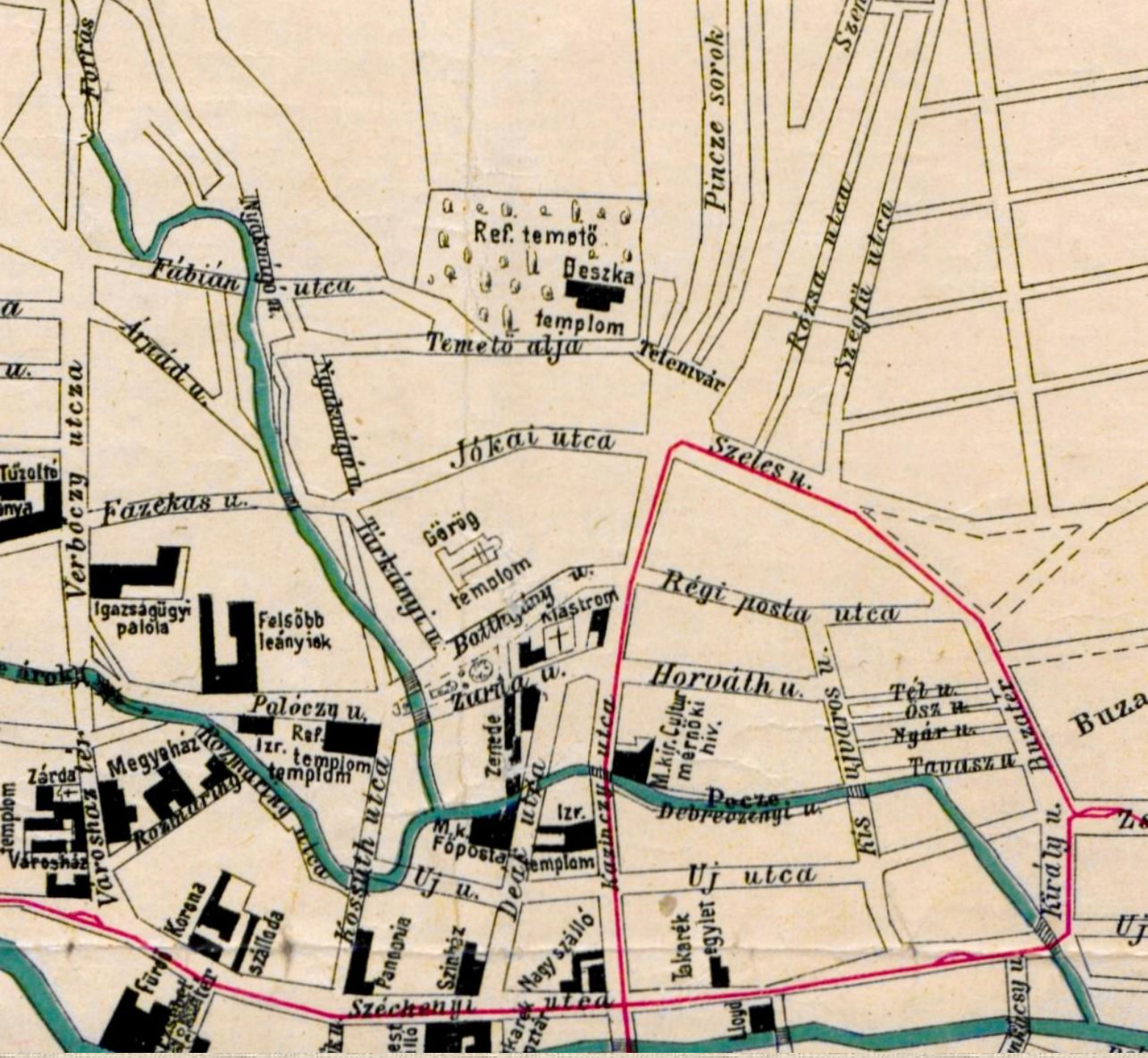
Miskolc, Földrajzi M. Intézet és Kiadó.

D.R.L.

Földrajzi M. Intézetnek a metszése és nyomása

Utánnyomatás után.

1906. évi kiadás

Deutsch Ármin térképének részlete,
1900 körül

MISKOLCZ thj. VÁROS

belterületének térképe

1916

0 01 02 03 04 05 06 07 08 09 kilométer

85 milliméter = 1 Kilóméter vagy 1:1765.

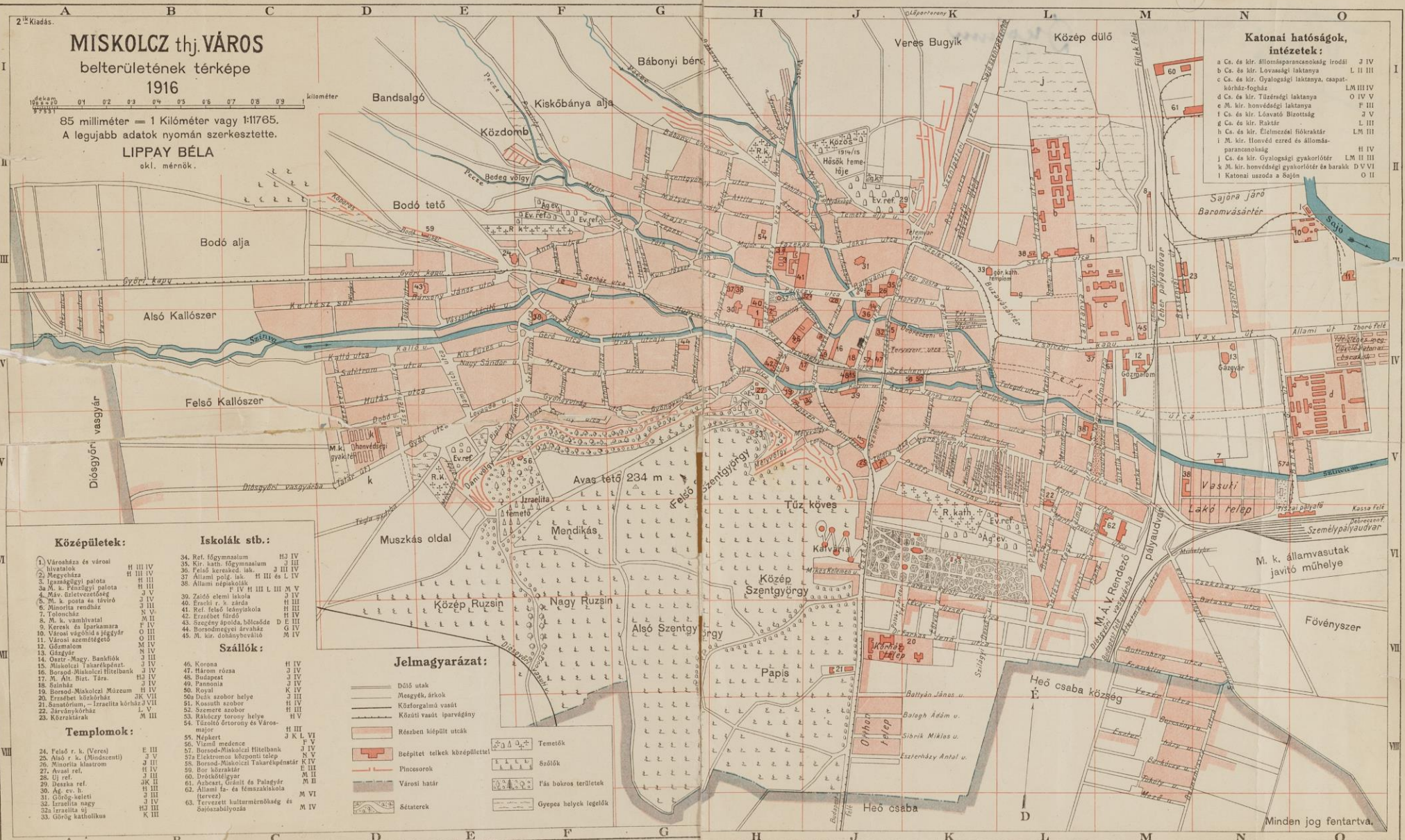
A legújabb adatok nyomán szerkesztette.

LIPPAY BÉLA

okl. mérnök.

Katonai hatóságok, intézetek:

- a. Ca. és kir. állomásparancsnokság iróddi J IV
- b. Ca. és kir. Lovasági lakatnya L III III
- c. Ca. és kir. Gyalogsági lakatnya, csapat-kórház-fogház LM III IV
- d. Ca. és kir. Tüzérségi lakatnya O IV V
- e. M. kir. honvédelmi lakatnya F III
- f. Ca. és kir. Lovasági Bizottság J V
- g. Ca. és kir. Raktár L III
- h. Ca. és kir. Előlemezdi főraktár LM III
- i. M. kir. Honvéd ezred és állomásparancsnokság H IV
- j. Ca. és kir. Gyalogsági gyakorlóter. LM III III
- k. M. kir. honvédelmi gyakorlóter. és barakk D V VI
- l. Katonai uszoda a Sajón O II

Lippay Béla, 1916.

Középületek:

1. Városháza és városi hivatalok H III IV
2. Megyeháza H III IV
3. Tisztviselői palota H III
- 3a. M. k. pénzügyi palota H III
4. Műv. intézetépület J IV
5. M. k. posta és táviró J III
6. Minorita rendház M II
7. Tulostűzház M II
8. M. k. vámbírói hivatal M II
9. Keresk. és áruháza O III
10. Városi vagyonháza O III
11. Városi személtételező M IV
12. Górnalomb M IV
13. Gázgyár M III
14. Öntöz.-Rég. Bankfiók M III
15. Miskolci Takarékpénzt. J IV
16. Borsod-Miskolci Hitelbank J IV
17. M. Árt. Biz. Tára H III IV
18. Színház J IV
19. Borsod-Miskolci Múzeum H IV
20. Erzsébet kórház JK VII
21. Sanatórium. - Izraelita kórház VII
22. Járóbetegkórház V
23. Kórházak M III

Templomok:

24. Felső r. k. (Veres) E III
25. Alsó r. k. (Mindenszent) J IV
26. Minorita klastrom J III
27. Avasi ref. H IV
28. Új ref. J III
29. Deszka ref. JK II
30. Ág. ev. h. H III
31. Görög. seleti J III
32. Izraelita nagy J IV
33. Görög katólikus K III

Iskolák stb.:

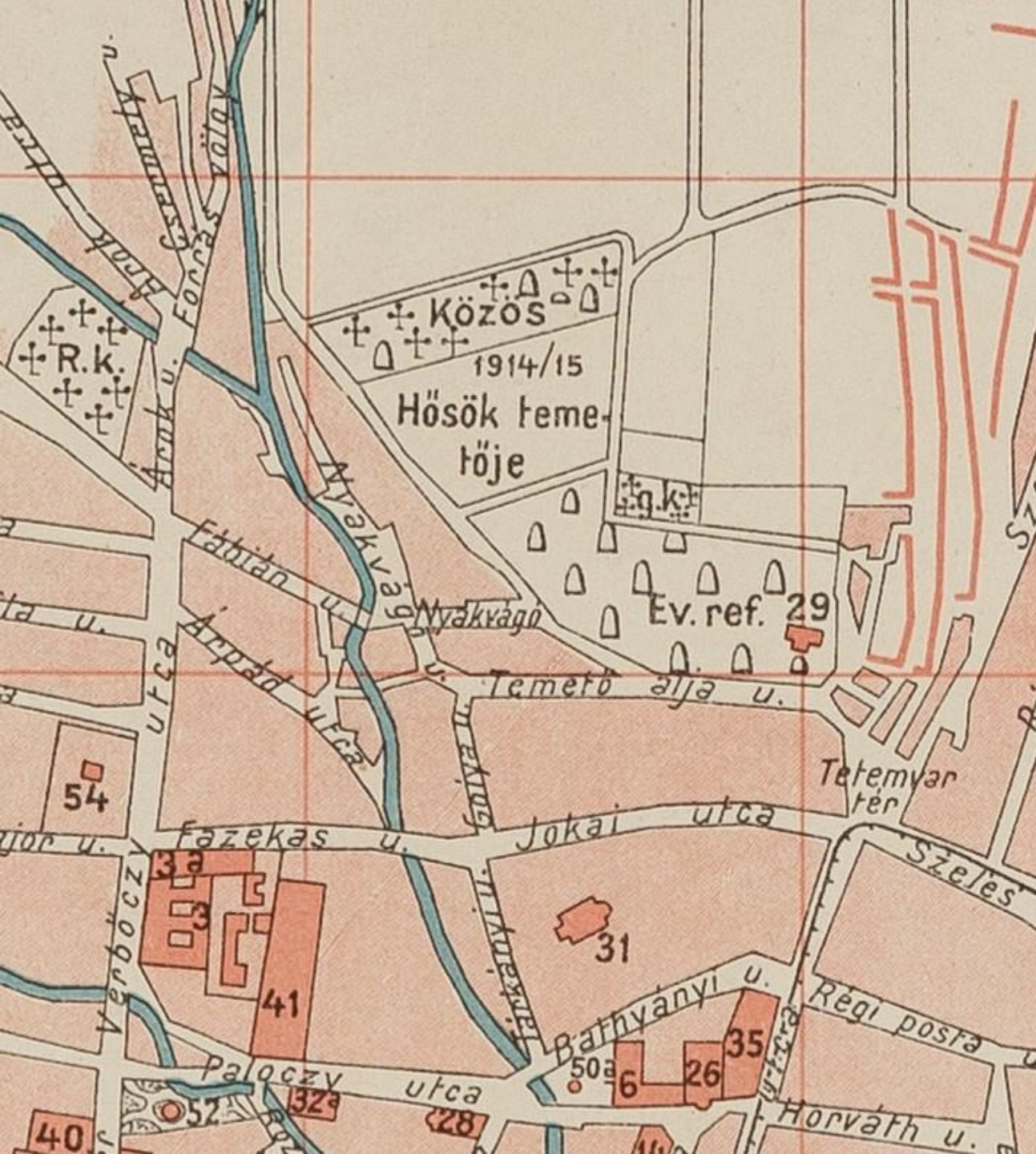
34. Ref. főgymnasium H J IV
35. Kir. kath. főgymnasium J III III
36. Felső kerületi isk. J III IV
37. Állami polg. isk. H III és L IV
38. Állami népiiskolák H III
39. Zöldes elemi iskola J IV
40. Erzsébet r. z. zsinag. H III
41. Ref. felső leányiskola H III
42. Erzsébet fiúiskola H III
43. Szecsey ápoló- és borbélyház D E III
44. Borondregyei árvaház G IV
45. M. kir. főiskolanyelvű M IV

Szállók:

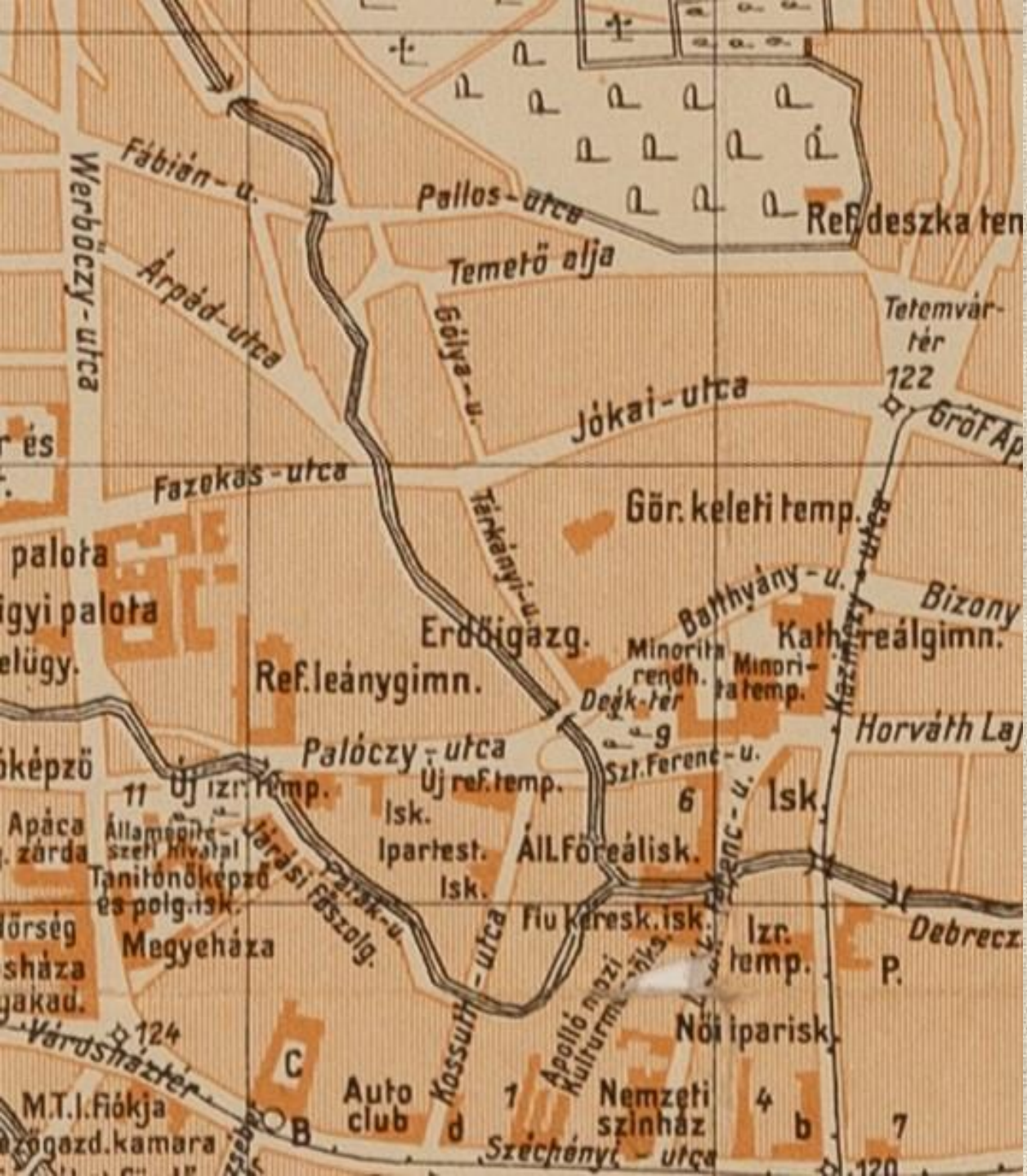
46. Korona H IV
47. Máram. rózsza J IV
48. Budapest J IV
49. Pannónia J IV
50. Royal K IV
- 50a. Désk. szobor helye J III
51. Kossuth szobor H IV
52. Szemeréti szobor H III
53. Rákóczy torony helye H V
54. Tiszóka-Örörsz. és Város-major H III
55. Népkert JK L VI
56. Vízmedence F V
57. Borsod-Miskolci Hitelbank J IV
- 57a. Elektromos központi telephely H V
58. Borsod-Miskolci Takarékpénztár K IV
59. Üstök kőraktár H III
60. Drótkötélgépgyár M II
61. Arzbézi, Gánti és Palásty M II
62. Állami fa- és fémcszakiskola (tervez.) M VI
63. Tervezett kultúrtermékek és dajkaszabályozás M IV

Jelmagyarázat:

- Dűlő utak
- Mészgáz, árkok
- Közforgalmú vasút
- Közúti vasút (paravágány)
- Résben képzelt utak
- Bécpéltelkek körépítéssel
- Pincésorok
- Városi határ
- Sétateretek
- Temető
- Szőlők
- Fás bokros területek
- Gyepes helyek legelő

Lippay Béla térképének részlete, 1916.

Turistatérkép részlete, 1928.

Királyfalvy Aladár térképe, 1930-as évek.

Gáspár Imre térképe, 1940-es évek.

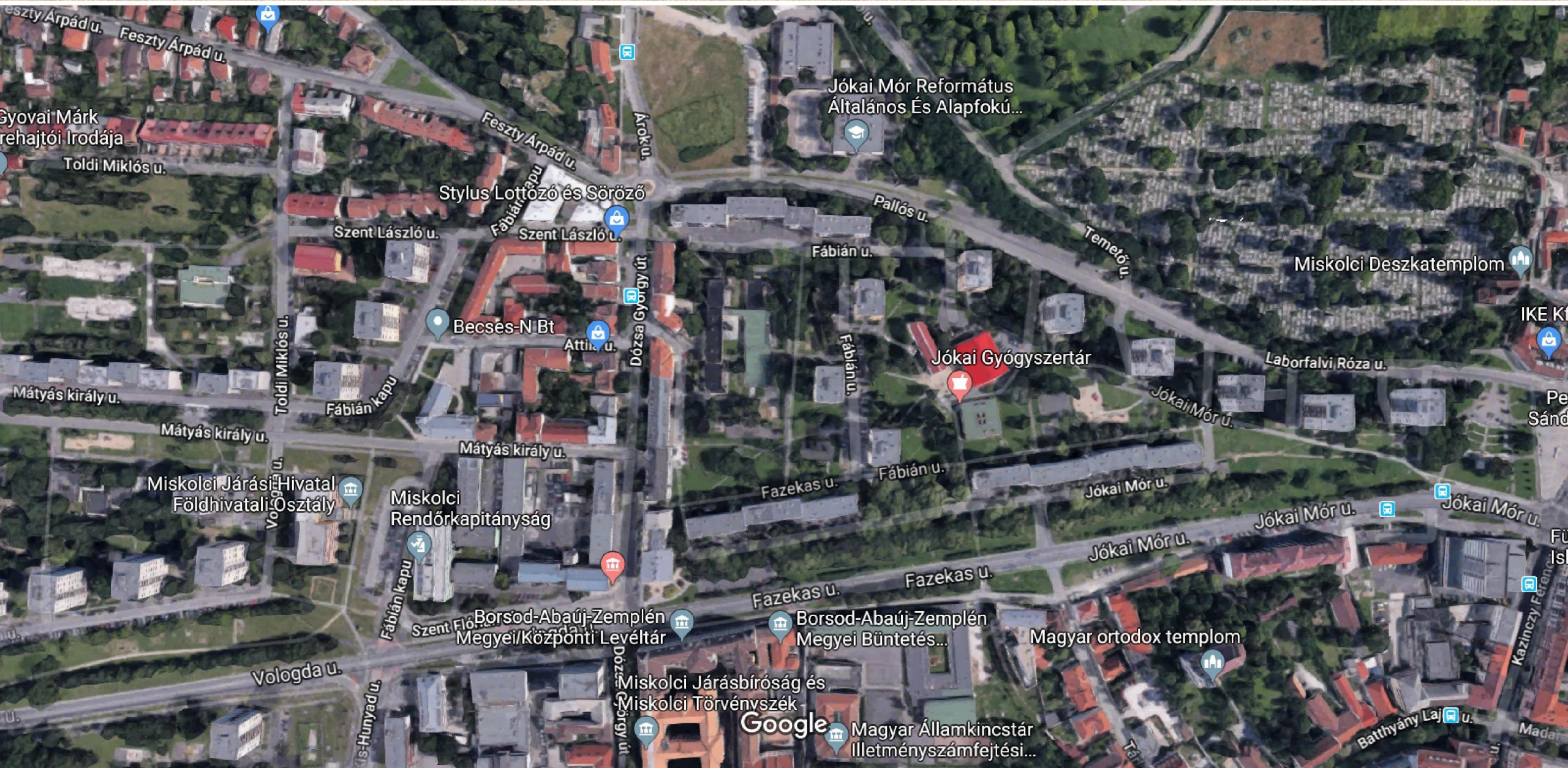
1964-es várostérkép részlete

Városterkép részlete, 1986.

A föld alá csatornázott Pece patak, és a lakótelep építése teljesen átszabta az egykori utcaszerkezetet.

Mai utcanev	Domby István, 1817	Adler Károly, 1885	Királyi kataszteri felmérés térképe, 1892-1984	Miskolc szabályozási térképe, Adler 1895
Fazekas utca	Fazekas utca / Fábián utca	Fazekas utca	Jókai utca	Fazekas utca
Jókai Mór utca	Fazekas utca	Fazekas utca	Jókai utca	Fazekas utca
Laborfalvi Róza utca	Temetőalja utca	Temető alja	Temető alja	Temető alja utca
Temető utca	Temetőalja utca			
Pallós utca	Nyakvágó utca / Pece- menti Nyakvágó		Nyakvágó út	
Fábián utca	Fábián utca / Nyakvágó utca	Kis Fábián utca / Nagy Fábián utca	Kis Fábián utca / Nagy Fábián utca	Kis Fábián utca / Nagy Fábián utca
Dózsa György út	Major utca	Nagy Major utca		Nagy Major utca
Petőfi Sándor tér	Tetemvár	Tetemvár tér		
Tárkányi Béla utca		Hosszú köz		Hosszú köz

Mai utcanev	Deutsch Ármin, 1900 körül	Lippay Béla, 1916	Turistatérkép, 1928	Királyfalvi Aladár, 1930 körül
Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca
Jókai Mór utca	Jókai utca	Jókai utca	Jókai utca	Jókai utca
Laborfalvi Róza utca	Temető alja	Temető alja utca	Temető alja	Laborfalvy Róza utca
Temető utca				
Pallós utca	Fábián utca / Nyakvágó utca	Fábián utca /Nyakvágó utca	Fábián utca /Pallos utca	Fábián utca /Pallos utca
Fábián utca	Árpád utca	Fábián utca / Árpád utca	Fábián utca / Árpád utca	Fábián utca / Árpád utca
Dózsa György út	Verbőczy utca	Verbőczy utca	Werbőczy utca	Werbőczy utca
Petőfi Sándor tér	Tetemvár	Tetemvár tér	Tetemvár tér	Tetemvár tér
Tárkányi Béla utca	Tárkányi utca	Tárkányi utca	Tárkányi utca	Tárkányi utca
		Gólya utca	Gólya utca	Gólya utca

Mai utcanev	Gáspár Imre, 1940 körül	Miskolc várostérképe, 1964	Miskolc várostérkép, 1986	Miskolc várostérkép, 2003
Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca	Fazekas utca
Jókai Mór utca	Jókai utca	Jókai Mór utca	Jókai utca	Jókai Mór utca
Laborfalvi Róza utca	Laborfalvi utca	Laborfalvy Róza utca	Laborfalvy Róza utca	Laborfalvi Róza utca
Temető utca			Temető alja sor	Temető sor
Pallós utca	Fábián utca / Pallos utca	Fábián utca / Pallos utca	Pallós utca, Palló S. utca	Pallós utca
Fábián utca	Fábián utca / Árpád utca	Pallos utca / Sánc utca		
Dózsa György út	Werbőczy utca	Dózsa György út	Dózsa György út	Dózsa György út
Petőfi Sándor tér	Tetemvár tér	Petőfi Sándor tér	Petőfi Sándor tér	Petőfi Sándor tér
Tárkányi Béla utca	Tárkányi utca	Tárkányi utca	Tárkányi Béla utca	Tárkányi Béla utca
	Gólya utca	Gólya utca		

Jókai Mór
1825 - 1904

MAURUS JÓKAI,
Reichstags-Abgeordneter.

**Jókaíné Laborfalvy Róza,
szül. Benke Judit
1817 - 1886**

Kozmata legújabb fényképe után.
JÓKAINÉ LABORFALVI RÓZA. aktivalása

**Jókai Mór második
felesége, Nagy Bella (1899)**

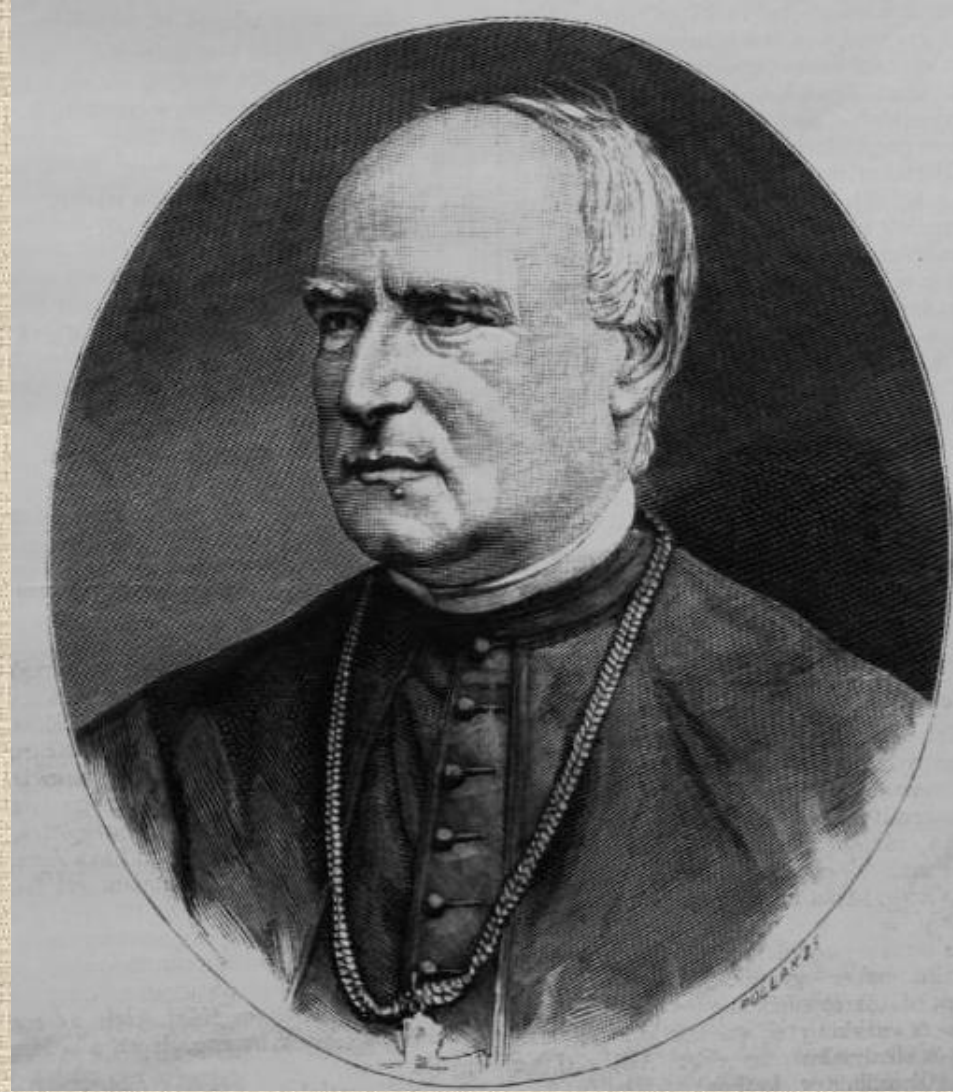

WERBŐCZY ISTVÁN

Született 1460. meg halt 1541-1542.

*Bal sorsodba ki meg haltál, még élve, Hazádnak;
Győztél! - s most Honunk' lelkebe, halva is élsz.*

Tárkányi Béla (1821 – 1886), miskolci születésű római katolikus pap, egri kanonok, költő, a Kisfaludy Társaság és az MTA tagja